EUROOPA KOHTU OTSUS (teine koda)

22. detsember 2010 *

Kohtuasjas C-208/09,

mille ese on EÜ artikli 234 alusel Verwaltungsgerichtshofi (Austria) 18. mai 2009. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 10. juuni 2009, menetluses

Ilonka Sayn-Wittgenstein

versus

Landeshauptmann von Wien,

* Kohtumenetluse keel: saksa.

EUROOPA KOHUS (teine koda),

koosseisus: koja esimees J. N. Cunha Rodrigues, kohtunikud A. Rosas (ettekandja), U. Lõhmus, A. Ó Caoimh ja P. Lindh,

kohtujurist: E. Sharpston,
kohtusekretär: ametnik K. Malacek,

arvestades kirjalikus menetluses ja 17. juuni 2010. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades kirjalikke märkusi, mille esitasid:

– I. Sayn-Wittgenstein, esindaja: *Rechtsanwalt* J. Rieck,

– Austria valitsus, esindajad: C. Pesendorfer ja E. Handl-Petz,

– Tšehhi valitsus, esindaja: D. Hadroušek,

– Saksamaa valitsus, esindajad: M. Lumma, J. Möller ja J. Kemper,

– Itaalia valitsus, esindaja: G. Palmieri, keda abistas *avvocato dello Stato* M. Russo,

– Leedu valitsus, esindajad: R. Mackevičienė ja V. Kazlauskaitė-Švenčionienė,

– Slovakkia valitsus, esindaja: B. Ricziová,

– Euroopa Komisjon, esindajad: D. Maidani ja S. Grünheid,

olles 14. oktoobri 2010. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

1 Eelotsusetaotlus puudutab ELTL artikli 21 tõlgendamist.

2 Taotlus esitati Saksamaal elava Austria kodaniku I. Sayn-Wittgensteini ja Landeshauptmann von Wien'i (Viini liidumaa valitsusjuht) vahelise õigusvaidluse raames, mis käsitleb viimati nimetatu otsust parandada perekonnaseisukannet, asendades

perekonnanime Fürstin von Sayn-Wittgenstein – mis on saadud Saksamaal pärast Saksa kodaniku poolt lapsendamist – nimega Sayn-Wittgenstein.

Õiguslik raamistik

Austria õigus

Aadliseisuse kaotamise seadus ja rakendussätted

3 3. aprilli 1919. aasta seadus aadliseisuse, ilmalike rüütli- ja naisordude ning teatud tiitlite ja aunimetuste kaotamise kohta (Gesetz vom 3. April 1919 über die Aufhebung des Adels, der weltlichen Ritter- und Damenorden und gewisser Titel und Würden, *StGBl.* 211/1919) põhikohtuasjas kohaldatavas redaktsioonis (*StGBl.* 1/1920, edaspidi „aadliseisuse kaotamise seadus") on vastavalt Austria põhiseaduse (Bundes-Verfassungsgesetz) artikli 149 lõikele 1 põhiseaduse tasandi norm.

4 Aadliseisuse kaotamise seaduse § 1 sätestab:

„Aadliseisus, selle välised eesõigused ning pelgalt autasuks antud tiitlid ja aunimetused ning nendega seotud Austria kodanike eesõigused, mis ei ole seotud ametikoha, kutsetegevuse ega teaduslike või kunstiliste võimetega, kaotatakse."

5 Selle seaduse § 4 sätestab:

„Sise- ja haridusministri pädevuses on otsustada, millised tiitlid ja aunimetused tuleb lugeda § 1 alusel kaotatuks."

6 Sise- ja haridusministeeriumi ning justiitsministeeriumi poolt teiste asjassepuutuvate ministeeriumidega kooskõlastades 18. aprillil 1919 vastu võetud aadliseisuse ja teatud tiitlite ning aunimetuste kaotamist käsitlevate rakendussätete (Vollzugsanweisung des Staatsamtes für Inneres und Unterricht und des Staatsamtes für Justiz, im Einvernehmen mit den beteiligten Staatsämtern vom 18. April 1919, über die Aufhebung des Adels und gewisser Titel und Würden, StGBl. 237/1919) § 1 näeb ette järgmist:

„Aadliseisuse, selle väliste eesõiguste ning pelgalt autasuks antud tiitlite ja aunimetuste ning nendega seotud eesõiguste, mis ei ole seotud ametikoha, kutsetegevuse ega teaduslike või kunstiliste võimetega, kaotamine kehtib kõigi Austria kodanike suhtes olenemata sellest, kas need eesõigused saadi kodu- või välismaal."

7 Rakendussätete § 2 sätestab:

„[Aadliseisuse kaotamise seaduse] §-ga 1 on kaotatud:

1. aadlipartikli „von" kandmise õigus,

[…]

4. õigus kanda aadlitiitleid, nagu Ritter (rüütel), Freiherr (vabahärra), Graf (krahv) ja Fürst (vürst) ning Herzog (hertsog), samuti teisi kasutusel olevaid kodu- ja välismaiseid seisusetunnuseid; […]

[…]”

8 Rakendussätete § 5 näeb selle keelu rikkumise eest ette mitmesugused sanktsioonid.

Rahvusvahelise eraõiguse normid

9 15. juuni 1978. aasta rahvusvahelise eraõiguse seaduse (Bundesgesetz vom 15. Juni 1978 über das internationale Privatrecht, *BGBl*. 304/1978) põhikohtuasjas kohaldatava redaktsiooni (*BGBl*. I 58/2004) § 9 lõike 1 esimese lause kohaselt määrab füüsilise isiku isikliku staatuse selle riigi õigus, mille kodanik isik on.

10 Selle seaduse § 13 lõike 1 kohaselt reguleerivad isiku nime kandmist tema isiklikku staatust reguleerivad normid, olenemata sellest, millistel alustel on nimi omandatud.

11 Kõnesoleva seaduse § 26 sätestab, et lapsendamise tingimusi reguleeritakse vastavalt kõigi lapsendajate ja lapse isiklikule staatusele, kusjuures ühe lapsendaja puhul reguleeritakse selle tagajärgi vastavalt lapsendaja isiklikule staatusele. Austria valitsuse esitatud märkuste ja viidatud õiguskirjanduse kohaselt hõlmavad sel viisil reguleeritud tagajärjed ainult perekonnaõiguslikke tagajärgi ja mitte lapsendatule nime andmist, mida reguleerib mainitud rahvusvahelise eraõiguse seaduse § 13 lõige 1.

Tsiviilõigusnormid

12 Austria tsiviilseadustiku (Allgemeines Bürgerliches Gesetzbuch) põhikohtuasjas kohaldatava redaktsiooni ((BGBl. 25/1995) § 183 lõige 1 sätestab:

„Juhul kui lapsendatava lapsendab ainult üks isik ja perekonnaõigusest tulenevad sidemed teise vanemaga lõppevad vastavalt § 182 lõike 2 teisele lausele, saab lapsendatav lapsendaja perekonnanime […]"

Perekonnaseisuseadus

13 Perekonnaseisuseaduse (Personenstandsgesetz, BGBl. 60/1983) § 15 lõige 1 nõuab perekonnaseisukande parandamist, kui see ei olnud õige selle tegemise ajal.

Saksa õigus

Aadliseisuse kaotamist käsitlevad normid

14 11. augustil 1919 Weimaris vastu võetud Saksa riigi põhiseaduse (Verfassung des Deutschen Reichs) artikliga 109 kaotati muu hulgas kõik sünniga või seisusega kaasnevad eesõigused ning nähti ette, et aadliseisuse tunnused on ainult perekonnanime osa ning neid ei või enam uuesti anda.

15 Põhiseaduse (Grundgesetz) artikli 123 lõike 1 kohaselt on see säte kehtiv tavalise föderaalseadusena (Bundesverwaltungsgerichti 11.3.1966 ja 11.12.1996 otsus).

Rahvusvahelise eraõiguse normid

16 Tsiviilseadustiku rakendusseaduse (Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuch, edaspidi „EGBGB") artikli 10 lõige 1 sätestab:

„Isiku nime üle otsustamisel kohaldatakse tema kodakondsusriigi õigust."

17 EGBGB artikli 22 lõiked 1 ja 2 sätestavad, et lapsendamist ja selle tagajärgi asjassepuutuvate isikute perekonnaõiguslikele õigussuhetele reguleerib lapsendaja kodakondsusriigi õigus.

18 Eelotsusetaotluses on märgitud ning Saksamaa valitsus kinnitas seda, et EGBGB artikli 10 lõike 1 kohaselt hinnatakse lapsendamise tagajärgi nime andmisele siiski lapsendatu kodakondsusriigi õiguse alusel. Saksa rahvusvahelise eraõiguse kohaselt on isiku kodakondsus kriteerium, mille alusel määratakse, milline on perekonnanime andmisel kohaldatav õigus.

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimus

19 Põhikohtuasja kaebuse esitaja on sündinud 1944. aastal Viinis (Austria) ja ta on Austria kodanik.

20 Saksa tsiviilseadustiku §-de 1752 ja 1767 alusel tehtud 14. oktoobri 1991. aasta määrusega kinnitas Kreisgericht Worbis (Saksamaa) põhikohtuasja kaebuse esitaja lapsendamise Saksa kodaniku Lothar Fürst von Sayn-Wittgensteini poolt. Vaidlust ei ole selles, et lapsendamine ei mõjutanud põhikohtuasja kaebuse esitaja kodakondsust.

21 Lapsendamise ajal elas põhikohtuasja kaebuse esitaja Saksamaal, kus ta elab ka praegu. Eelotsusetaotluse esitanud kohus ei ole näidanud, kellena põhikohtuasja kaebuse esitaja Saksamaal elab. Kohtuistungil selgitas tema esindaja siiski, et põhikohtuasja kaebuse esitaja tegutseb kinnisvaraturu ülemises segmendis põhiliselt Saksamaal, aga ka väljaspool seda liikmesriiki. Ta tegeleb Ilonka Fürstin von Sayn-Wittgensteini nime all eeskätt losside ja häärberite müügiga.

22 Kreisgericht Worbis täpsustas 24. jaanuari 1992. aasta täiendavas määruses, et lapsendamise järel sai põhikohtuasja kaebuse esitaja sünnijärgseks perekonnanimeks oma adoptiivisa perekonnanime kujul „Fürstin von Sayn-Wittgenstein", mida ta kannab.

23 Austria ametiasutused kandsid selle perekonnanime Austria perekonnaseisuregistrisse.

24 Vastustest küsimustele, mis Euroopa Kohus esitas kohtuistungi ettevalmistamise ja kohtuistungi käigus, nähtub, et põhikohtuasja kaebuse esitajale väljastati Saksa juhiluba Ilonka Fürstin von Sayn-Wittgensteini nimele ja ta asutas Saksamaal selle nime all äriühingu. Lisaks sellele on vähemalt korra uuendatud tema Austria passi (2001. aastal) ning Austria konsulaaramet Saksamaal on väljastanud talle kaks kodakondsustunnistust, mis kõik on välja antud Ilonka Fürstin von Sayn-Wittgensteini nimele.

25 Verfassungsgerichtshof (põhiseaduskohus) (Austria) tegi 27. novembril 2003 otsuse kohtuasjas, mis käsitles põhikohtuasja kaebuse esitaja olukorraga sarnast olukorda. Austria õigust kokkuvõtlikult analüüsides leidis Verfassungsgerichtshof, et aadliseisuse kaotamise seadusest – mis on põhiseaduse tasandi norm ja rakendab võrdsuse põhimõtet selles valdkonnas – tulenevalt ei saa Austria kodanik võtta Saksa kodaniku poolt lapsendamise korral perekonnanime, mis sisaldab endist aadlitiitlit, mida see Saksa kodanik kannab õiguspäraselt kui oma nime lahutamatut osa. Vastavalt aadliseisuse kaotamise seadusele ei ole Austria kodanikel lubatud kanda aadlitiitleid, ka mitte välismaist päritolu aadlitiitleid. Lisaks kinnitas see otsus varasemat kohtupraktikat, mille kohaselt Austria õigus ei luba, erinevalt Saksa õigusest, moodustada perekonnanimesid meessoost ja naissoost isikute puhul erinevalt.

26 Pärast seda kohtuotsust jõudis Landeshauptmann von Wien seisukohale, et lapsendamise järel põhikohtuasja kaebuse esitaja kohta tehtud kanne sünniregistrisse ei ole õige. Ta teatas viimasele 5. aprilli 2007. aasta kirjaga, viidates mainitud kohtuotsusele, et sünniregistris on kavas teha parandus ning perekonnanimi jääb registrisse kujul „Sayn-Wittgenstein".

27 Hoolimata põhikohtuasja kaebuse esitaja vastuväidetest, kes tugines eelkõige Euroopa Liidu õigusest tulenevale õigusele liikmesriikides reisida, ilma et peaks muutma nime, tegi Landeshauptmann von Wien 24. augustil 2007 otsuse, et põhikohtuasja

kaebuse esitaja perekonnanimi viiakse paranduskandega perekonnaseisuregistrisse kujul „Sayn-Wittgenstein".

28 Kuna põhikohtuasja kaebuse esitaja vaie selle otsuse peale jäeti 31. märtsi 2008. aasta otsusega rahuldamata, taotles ta Verwaltungsgerichtshofilt selle otsuse tühistamist.

29 Põhikohtuasja kaebuse esitaja tugineb selles kohtus eelkõige aluslepingutega tagatud õigusele vabalt liikuda ja teenuste osutamise vabadusele.

30 Põhikohtuasja kaebuse esitaja väidab, et lapsendamise nimeõiguslike tagajärgede tunnustamata jätmine viib isikute vaba liikumise takistamiseni, kuna ta peab eri liikmesriikides kandma erinevaid perekonnanimesid. Liikmesriigid on vastastikku kohustatud kohaldama avalikul korral põhinevaid kaalutlusi vaid kõige hädavajalikumatel ja talumatumatel juhtudel ning ilmutama ülejäänud juhtudel teise riigi otsuste suhtes võimalikult suurt usaldust ja neid tunnustama. Avalikul korral põhinevate kaalutluste kohaldamine eeldab ka tugevat seost selle riigiga, mida ei saa luua üksnes kodakondsusega.

31 Põhikohtuasja kaebuse esitaja lisab, et tema perekonnanime „Fürstin von Sayn-Wittgenstein" muutmine pärast 15 aastat selle nime kandmist riivaks tema õigust perekonnaelu austamisele, mis on tagatud 4. novembril 1950 Roomas allakirjutatud Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni artikliga 8. Selle õiguse riive oleks küll lubatud seadusega, antud juhul Austria perekonnaseisuseadusega, kuid

see riivaks õigust, mis on omandatud heas usus ja mida ei või riivata ilma tungiva vajaduseta.

32 Landeshauptmann von Wien palub Verwaltungsgerichtshofil kaebus rahuldamata jätta. Ta väidab eelkõige, et antud juhul ei esine ühtegi asjaolu, mis viiks ELTL artiklis 21 ette nähtud vabalt liikumise õiguse rikkumiseni ja põhjustaks põhikohtuasja kaebuse esitajale tõsiseid ebamugavusi, nagu on kirjeldatud 14. oktoobri 2008. aasta otsuses kohtuasjas C-353/06: Grunkin ja Paul (EKL 2008, lk I-7639). Temalt ei nõuta erinevate nimede kasutamist, vaid tegemist on üksnes aadlitiitli „Fürstin von" lahutamisega nimest „Sayn-Wittgenstein", mida ei muudeta. Isegi kui perekonnaseisuregistri parandamine peaks põhjustama põhikohtuasja kaebuse esitajale kutsealaseid või isiklikke ebamugavusi, ei saa neile ebamugavustele omistada niisugust tähtsust, mis õigustaks, et eiratakse aadliseisuse kaotamise seadust, mis on põhiseaduse tasandi norm, võeti vastu samal ajal Austria Vabariigi loomisega ja rakendab võrdsuse põhimõtet. Vastasel korral saaksid Austria õiguskorra aluseks olevad põhiväärtused tõsiselt kahjustada.

33 Veel märgib Landeshauptmann von Wien, et Saksa kollisiooninormide kohaselt reguleerib isikunime selle riigi õigus, mille kodanik isik on. Õiguse õige kohaldamise tulemusel pidi Kreisgericht Worbis jõudma järeldusele, et põhikohtuasja kaebuse esitaja nimi tuleb määrata kindlaks Austria õiguse kohaselt. Kuna Austria õigus ei luba nimekuju „Fürstin von Sayn-Wittgenstein", on põhikohtuasja kaebuse esitajale selle nime andmine ebaõige ka Saksa õiguse seisukohast.

34 Verwaltungsgerichtshof leiab, et põhikohtuasja kaebuse esitaja, kes on Saksamaal elav Austria kodanik, võib põhimõtteliselt tugineda ELTL artiklile 21. Meenutades, et eespool viidatud kohtuotsuses Grunkin ja Paul ei käsitlenud Euroopa Kohus avaliku korra küsimust, kui ta täpsustas, et liikumisvabaduse piirang võib olla õigustatud üksnes juhul, kui see põhineb objektiivsetel kaalutlustel ja on taotletava õiguspärase

eesmärgiga proportsionaalne, soovib Verwaltungsgerichtshof teada, kas käesolevas asjas võib põhikohtuasja kaebuse esitaja perekonnanime muutmisest tulenev võimalik liikumisvabaduse piirang siiski olla õigustatud seoses põhiseaduse normi tasandil keeluga kanda aadlitiitleid, kuna selle keelu kohaselt on Austria kodanikel keelatud kanda aadlitiitleid ka siis, kui need põhinevad Saksa õigusel.

35 Neil asjaoludel otsustas Verwaltungsgerichtshof menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmise eelotsuse küsimuse:

„Kas [ELTL artikliga 21] on vastuolus õigusnorm, mille kohaselt keelduvad liikmesriigi pädevad asutused tunnustamast (täisealisele) lapsendatule teises liikmesriigis antud perekonnanime, kui see sisaldab esimeses liikmesriigis (konstitutsiooniõigusega) keelatud aadlitiitlit?"

Eelotsuse küsimus

36 Oma küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas ELTL artikliga 21 on vastuolus, et niisugustel asjaoludel nagu põhikohtuasjas võivad liikmesriigi ametiasutused keelduda tunnustamast kõnesoleva riigi kodaniku perekonnanime selle kõigis elementides, nagu see määrati kindlaks teises liikmesriigis, kus

mainitud kodanik elab, sel ajal kui ta täisealisena lapsendati selle teise liikmesriigi kodaniku poolt, kui see perekonnanimi sisaldab aadlitiitlit, mis ei ole esimeses liikmesriigis konstitutsiooniõiguse kohaselt lubatud.

Sissejuhatavad märkused kohaldatavate liidu õigusnormide kohta

37 Kõigepealt olgu märgitud, et põhikohtuasja kaebuse esitaja olukord kuulub liidu õiguse esemelisse kohaldamisalasse.

38 Ehkki kehtiva liidu õiguse kohaselt on isiku perekonnanime ja aadlitiitlite kandmist reguleerivad õigusnormid liikmesriikide pädevuses, peavad liikmesriigid selle pädevuse teostamisel siiski tegutsema kooskõlas liidu õigusega (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus Grunkin ja Paul, punkt 16).

39 Vaidlust ei ole selles, et põhikohtuasja kaebuse esitaja on liikmesriigi kodanik ning on kasutanud liidu kodanikuna oma õigust teises liikmesriigis vabalt liikuda ja elada. Seega saab ta põhjendatult tugineda vabadustele, mis on ELTL artikliga 21 tagatud kõigile liidu kodanikele.

40 Lisaks märgiti kohtuistungil, et põhikohtuasja kaebuse esitaja osutab Saksamaal kutsetegevuse korras teenuseid ühes või mitmes muus liikmesriigis asuvatele teenusesaajatele. Seetõttu on tal põhimõtteliselt võimalik tugineda ka ELTL artikliga 56 tagatud vabadustele.

41 Käesolevas asjas esitab eelotsusetaotluse esitanud kohus Euroopa Kohtule küsimuse ELTL artikli 21 tõlgendamise kohta seoses eespool viidatud kohtuotsusega Grunkin ja Paul ning teises liikmesriigis saadud perekonnanime mittetunnustamise kohta liikmesriigis, sõltumata sellest, kas asjassepuutuv isik tegeleb majandustegevusega või mitte. Siinjuures on tähelepanuväärne, et eelotsusetaotluse esitanud kohus ei pea vajalikuks näidata, kellena põhikohtuasja kaebuse esitaja Saksamaal elab. Oma küsimusega soovib ta sisuliselt teada, kas liikmesriik võib konstitutsiooniõigusest tulenevalt mitte tunnustada tervikuna nime, mille tema kodanik on saanud teises liikmesriigis, mitte aga teada seda, kas teises liikmesriigis seaduslikult saadud nime mittetunnustamine riivab teenuste osutamise vabadust, mis on tagatud ELTL artikliga 56.

42 Järelikult tuleb liikmesriigi ametiasutuste keeldumist tunnustada tervikuna perekonnanime, mis selle riigi kodanik on lapsendamise teel saanud teises riigis, kus ta elab, hinnata ELTL artikli 21 põhjal.

Liidu kodanike liikumis- ja elamisvabaduse piirangu esinemine

Euroopa Kohtule esitatud märkused

43 Põhikohtuasja kaebuse esitaja väidab, et Saksamaal seaduslikult saadud nimes aadliseisusele viitavate elementide mittetunnustamine aadlitiitleid keelavate Austria õigusnormide alusel tehtud kohtuotsusega, mida ei saa edasi kaevata ja mis on seetõttu Saksamaa õiguskorras õiguslikult siduv, toob kaasa selle, et talle Austrias välja antud

isikudokumentides kirjutatakse tema nimi teistmoodi kui nimi, mida ta peab kandma Saksamaal. Eespool viidatud kohtuotsusest Grunkin ja Paul tuleneb, et kui ühes liikmesriigis ei tunnustata teises liikmesriigis saadud nime ja seetõttu tuleb neis kahes liikmesriigis kanda erinevaid nimesid, piirab see õigust vabalt liikuda, mis on kõigil liidu kodanikel ELTL artikli 21 lõike 1 alusel.

44 Euroopa Kohtule märkusi esitanud valitsused leiavad seevastu, et põhikohtuasja kaebuse esitaja liikumisvabadust ei ole piiratud.

45 Austria ja Saksamaa valitsus on esiteks seisukohal, et põhikohtuasja aluseks olev olukord erineb eespool viidatud kohtuotsuse Grunkin ja Paul aluseks olnud olukorrast, kus kvalifitseeriti piiranguks see, kui isik, kes on kasutanud oma õigust teise liikmesriigi territooriumil vabalt liikuda ja elada, on kohustatud kandma liikmesriigis, mille kodanik ta on, teistsugust nime kui sündimis- ja elukohaliikmesriigis saadud ja registreeritud nimi. Kuna põhikohtuasja kaebuse esitaja on Austrias sündinud Austria kodanik, saab ta oma isikut tõendada vaid Austria ametiasutuste väljastatud dokumentide alusel. Põhikohtuasja kaebuse esitaja ei ole kantud Saksamaa perekonnaseisuregistrisse, mistõttu ei saa tema perekonnanimi olla kantud Saksamaa ja Austria registrisse erineval kujul.

46 Teiseks ei nõrgenda liikmesriigi kodaniku jaoks liikumisvabaduse tagatust see, kui liikmesriigis ei või aadlitiitel olla nime lahutamatuks osaks vastavalt selles liikmesriigis nime moodustamise suhtes kohalduvale siseriiklikule õigusele. Käesolevas asjas ei tule tõenäoliselt ette ühtegi neist ebamugavustest, mille esinemist tõdeti eespool viidatud kohtuotsuse Grunkin ja Paul aluseks olnud asjas. Eelkõige ei too Austria

perekonnaseisuregistrisse kantud nime parandamine kaasa konkreetset ohtu, et põhikohtuasja kaebuse esitaja isikusamasus oleks kaheldav.

47 Austria valitsus on seisukohal, et isegi kui aadlitiitel „Fürst" ja aadlipartikkel „von" Austria õiguse kohaselt ära jäetakse, jäävad perekonnanime olulised eristavad tunnused alles. Mainitud valitsus märgib, et kui põhikohtuasja kaebuse esitaja kasutab Saksamaal igapäevaselt nime Fürstin von Sayn-Wittgenstein ning esitab isikutunnistuse, kus on kirjas nimi Sayn-Wittgenstein, on ta Saksamaa ametiasutustele ikkagi selgelt identifitseeritav ja äratuntav, eriti kuna Saksamaa ja Austria vahel ei ole keelebarjääri.

48 Tšehhi valitsus arvates ei ole ELTL artikliga 21 vastuolus, kui niisuguste õigusnormide kohaselt, nagu on kõne all põhikohtuasjas, ei tunnustata liikmesriigis nime osa, mis on teises liikmesriigis lubatud. Nimelt on tiitlite funktsioon väga teistsugune kui perekonnanimedel. Kui nime funktsioon on selle kandja identifitseerimine, siis tiitli funktsioon on anda selle kandjale teatav sotsiaalne staatus. Iga liikmesriigi ainupädevuses on otsustada, kas ta soovib anda mõnele inimesele teatava sotsiaalse staatuse.

49 Itaalia valitsus on seisukohal, et käesolevas asjas ei tundu esinevat ühtegi neist ebamugavustest, mida on kirjeldatud eespool viidatud kohtuotsuses Grunkin ja Paul kui ühele ja samale isikule eri liikmesriikides antud perekonnanimede lahknevuse võimalikke ebasoodsaid tagajärgi. Antud juhul ei ole tegemist perekonnanimede lahknevusega, vaid sellega, kas aadlitiitel on nime osaks või mitte. Aadlitiitel näitab teatavat sotsiaalset staatust ja on lahus perekonnanimest, mis tegelikult identifitseerib isiku.

Ei ole ohtu, et tekiks kahtlusi isiku identiteedis või teda puudutavate dokumentide õigsuses, sõltumata sellest, kas aadlitiitel on neis märgitud või mitte.

50 Slovakkia valitsus märgib, et Austria ja Saksa rahvusvahelise eraõiguse normide kohaselt reguleerib isiku nime selle riigi õigus, mille kodanik isik on. Tulenevalt rahvusvahelistest konventsioonidest, mille osaline on Saksamaa Liitvabariik, reguleerib ees- ja perekonnanime põhimõtteliselt selle riigi õigus, mille kodanik isik on, ning osalisriik ei või lubada teise osalisriigi kodanike perekonnanime muutmist, kui need isikud ei ole ühtlasi ka tema kodanikud.

51 Euroopa Komisjon on seisukohal, et muus liikmesriigis kui isiku kodakondsusriik seaduslikult saadud nime koostisosade mittetunnustamine on üldjuhul ELTL artikliga 21 vastuolus. Liikmesriikide kodanike põhistaatusega – olla liidu kodanik – on üldjuhul vastuolus see, kui õigust vabalt liikuda kasutanud liidu kodanikul ei lubata oma päritoluliikmesriigis kanda perekonnanime, mille ta on lapsendamise teel saanud seaduslikult teises liikmesriigis. Ei ole siiski välistatud, et niisugusel juhtumil nagu põhikohtuasjas võivad isikute vaba liikumise piiramist õigustada erilised põhjused.

Euroopa Kohtu vastus

52 Kõigepealt olgu meenutatud, et isiku nimi on osa tema identiteedist ja eraelust, mille kaitse on ette nähtud Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklis 7 ning Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni artiklis 8. Kuigi konventsiooni artiklis 8 ei ole isiku nime sõnaselgelt mainitud, on isiku nimi seotud tema era- ja

perekonnaeluga, kuna see on vahend isiku eristamiseks ja tema perekondliku kuuluvuse määramiseks (vt eelkõige Euroopa Inimõiguste Kohtu 22. veebruari 1994. aasta otsus kohtuasjas Burghartz *vs.* Šveits, A-seeria, nr 280-B, lk 28, punkt 24; Euroopa Inimõiguste Kohtu 25. novembri 1994. aasta otsus kohtuasjas Stjerna *vs.* Soome, A-seeria, nr 299-B, lk 60, punkt 37).

53 Siseriiklik õigusnorm, mis seab teatavad kodanikud ebasoodsamasse olukorda pelgalt seetõttu, et nad on kasutanud oma vabadust liikuda ja elada teises liikmesriigis, piirab igale liidu kodanikule ELTL artikli 21 lõike 1 alusel tagatud vabadusi (vt eespool viidatud kohtuotsus Grunkin ja Paul, punkt 21; 4. detsembri 2008. aasta otsus kohtuasjas C-221/07: Zablocka-Weyhermüller, EKL 2008, lk I-9029, punkt 35, ja 23. aprilli 2009. aasta otsus kohtuasjas C-544/07: Rüffler, EKL 2009, lk I-3389, punkt 73).

54 Euroopa Kohtu praktikast nähtuvalt võib asjaolu, et isik, kes on kasutanud oma õigust teise liikmesriigi territooriumil vabalt liikuda ja elada, on kohustatud oma kodakondsusliikmesriigis kandma nime, mis on erinev sellest, mis on talle juba antud ja registreeritud liikmesriigis, kus ta sündis ja kus ta elab, piirata ELTL artiklis 21 ette nähtud õigust vabalt liikuda ja elada liikmesriikide territooriumil (eespool viidatud kohtuotsus Grunkin ja Paul, punktid 21 ja 22).

55 2. oktoobri 2003. aasta otsuses kohtuasjas C-148/02: Garcia Avello (EKL 2003, lk I-11613) hinnati liikmesriigi õigusnormid, mille tagajärjel on isik sunnitud kandma eri liikmesriikides erinevaid perekonnanimesid, EÜ artiklitega 12 ja 17 vastuolus olevaks. Sellega seoses on Euroopa Kohus juba leidnud, et nende laste puhul, kellel on kahe liikmesriigi kodakondsus, võivad perekonnanimedes tekkivad lahknevused põhjustada asjaosalistele nii töö kui ka eraelu tasandil tõsiseid ebamugavusi, mis tulenevad muu hulgas raskustest seoses neile isikutele ühes kodakondsusliikmesriigis tunnustatud nime all väljastatud diplomite või dokumentide õigusmõju ärakasutamisega teises liikmesriigis, mille kodanikud nad samuti on. Asjaosaline võib kohata

raskusi ka eelkõige seoses selliste tunnistuste, tõendite ja diplomite väljaandmisega, mis näitavad selgelt lahknevust tema perekonnanimes. See võib tekitada kahtlusi isiku identiteedis, esitatud dokumentide ehtsuses või nendel kajastatud andmete õigsuses (eespool viidatud kohtuotsus Garcia Avello, punkt 36).

56 Eespool viidatud kohtuotsuse Grunkin ja Paul punktis 24 märkis Euroopa Kohus, et sellised tõsised ebamugavused võivad samamoodi tekkida ka siis, kui lapsel on ainult ühe liikmesriigi kodakondsus, kuid see päritoluriik keeldub tunnustamast perekonnanime, mille laps on saanud sünni- ja elukohariigis.

57 Saksamaa ja Austria valitsus leiavad, et põhikohtuasi erineb kohtuasjast, milles tehti eespool viidatud kohtuotsus Grunkin ja Paul, kuna viimati nimetatud kohtuasjas käsitleti ühe liikmesriigi keeldumist tunnustada nime, mille teise liikmesriigi perekonnaseisuasutused on vastavalt oma pädevusele kandnud nõuetekohaselt registrisse. Selle kohtuasja aluseks olnud olukord tulenes asjaolust, et sünni- ja elukohariigis oli nime kindlaksmääramine seotud elukohaga, kuid kodakondsusriigis oli see seotud kodakondsusega. Saksamaa ja Austria valitsuse arvates on aga nii Saksa kui ka Austria kollisiooninormide kohaselt põhikohtuasjas kohaldatavaks materiaalõiguseks ainult Austria õigus.

58 Niisiis ei olnud nende valitsuste arvates Kreisgericht Worbis ei Saksa ega ka Austria õiguse kohaselt pädev määrama põhikohtuasja kaebuse esitaja perekonnanime kindlaks nii, nagu ta seda tegi, kuna tema määratud perekonnanimi ei olnud vastavalt Austria õigusele lubatud kahe asjaolu tõttu: see sisaldas aadlitiitlit ja partiklit „von" ning kasutas naissoovormi, mis ei ole Austria õiguses lubatud. Erinevalt eespool

viidatud kohtuotsuse Grunkin ja Paul aluseks olnud kohtuasjast ei kandnud erinevad siseriiklikud asutused perekonnaseisuregistrisse lahknevaid perekonnanimesid. Järelikult ei ole Austrias parandatud kanne seotud teises liikmesriigis seaduslikult antud perekonnanimega, vaid veaga, mille tegi esiteks Kreisgericht Worbis ja seejärel Austria perekonnaseisuregister.

59 Mitu valitsust on esitanud Euroopa Kohtule märkused, milles leitakse, et põhikohtuasja kaebuse esitaja perekonnanime muutmine Austria perekonnaseisuregistris ei põhjusta talle mingeid ebamugavusi. Ühest küljest ei pea ta kasutama eri liikmesriikides erinevaid perekonnanimesid, kuna Austria registris parandatud kanne on edaspidi igal juhul autentne. Teisest küljest jääb alles tema perekonnanime keskne identifitseeriv element „Sayn-Wittgenstein" ja eemaldatakse ainult mittemäärav täiend „Fürstin von", nii et tema identiteedis ei saa kahelda.

60 Sellega seoses tuleb kõigepealt tõdeda, et toimiku andmetest nähtuvalt registreeritakse põhikohtuasja kaebuse esitaja nimi ainult ühes perekonnaseisuregistris, s.o Austria omas, ning vaid Austria ametiasutused saavad talle väljastada selliseid ametlikke dokumente nagu pass või kodakondsustunnistus ja seega ei tooks ükski muutus tema nime kohta tehtud kandes kaasa vastuolusid teises liikmesriigis peetavate registritega või teise liikmesriigi väljastavate ametlike dokumentidega.

61 Veel tuleb märkida, et paljud igapäevaelu tegevused nii töö kui ka eraelu tasandil nõuavad isiku tõendamist, mida sageli tehakse passiga. Kuna põhikohtuasja kaebuse esitajal on ainult Austria kodakondsus, on sellise dokumendi väljaandmine üksnes Austria ametiasutuste pädevuses.

62 Kohtuistungil toodi siiski esile, et 15 aasta jooksul, mis möödusid põhikohtuasja kaebuse esitaja perekonnanime „Fürstin von Sayn-Wittgenstein" esmakordsest registreerimisest Austrias kuni otsuseni parandada see kujule „Sayn-Wittgenstein", on Austria konsulaaramet Saksamaal väljastanud talle passi Fürstin von Sayn-Wittgensteini nimele. Lisaks nähtub toimiku andmetest, et põhikohtuasja kaebuse esitajale on väljastatud Saksamaal Ilonka Fürstin von Sayn-Wittgensteini nimele Saksa autojuhiluba ja tal on seal sama nime all äriregistrisse kantud äriühing.

63 Nagu märgib kohtujurist oma ettepaneku punktis 44, on põhikohtuasja kaebuse esitaja pidanud tõenäoliselt ennast registreerima Saksamaa ametiasutustes teise riigi kodanikuna, kes elab Saksamaal, ning ta on ravikindlustuse ja pensioni jaoks kantud Saksamaa sotsiaalkindlustusregistrisse. Lisaks tema nime ametlikule registreerimisele nendes registrites on ta 15 aasta jooksul alates sellest, kui ta esimest korda Austrias perekonnanime „Fürstin von Sayn-Wittgenstein" all registreeriti, kuni otsuseni parandada see „Sayn-Wittgensteiniks", kahtlemata avanud Saksamaal pangakontosid ja sõlminud senini kehtivaid lepinguid, näiteks kindlustuspoliise. Niisiis on ta elanud pikka aega liikmesriigis kindla nimega, mis on jätnud maha mitmeid avaliku ja eraeluga seotud ametlikke jälgi.

64 Mis puudutab lõpuks argumenti, et põhikohtuasja kaebuse esitaja nime parandamine ei põhjusta probleeme isiku tõendamisel, kuna tunnustamata jäetakse üksnes aadlitiitel „Fürstin von", siis tuleb arvesse võtta asjaolu, et Saksa õiguses ei peeta sõnu „Fürstin von" mitte aadlitiitliks, vaid elukohariigis seaduslikult saadud nime osaks.

65 Järelikult on Fürstin von Sayn-Wittgenstein Saksamaal üksainus perekonnanimi, mis koosneb mitmest elemendist. Samamoodi nagu eespool viidatud kohtuotsuse

Grunkin ja Paul aluseks olnud kohtuasjas erines nimi Grunkin-Paul nimedest Grunkin ja Paul, ei ole ka põhikohtuasjas nimed Fürstin von Sayn-Wittgenstein ja Sayn-Wittgenstein identsed.

66 On tõenäoline, et ühe ja sama isiku kahe nime lahknevus võib põhjustada segadust ja ebamugavust.

67 Nii põhjustab põhikohtuasja kaebuse esitajale „tõsist ebamugavust" eespool viidatud kohtuotsuse Grunkin ja Paul mõttes asjaolu, et ta peab muutma kõiki ametlikke jälgi, mida on jätnud nimi Fürstin von Sayn-Wittgenstein nii avalikku kui ka erasfääri, kuna nüüdsest kannab ta ametlikes isikut tõendavates dokumentides teist nime. Isegi kui korra läbi viidud muutus kõrvaldab kõik tulevased lahknevused, on tõenäoline, et põhikohtuasja esitaja omab ja peab esitama dokumente, mis on välja antud või koostatud enne nimemuutust ja millel on teistsugune perekonnanimi kui tema uutel isikudokumentidel.

68 Järelikult iga kord, kui põhikohtuasja kaebuse esitaja peab oma elukohariigis Saksamaal tõendama Sayn-Wittgensteini nimele välja antud passiga oma isikut või perekonnanime, on oht, et ta peab hajutama valeandmete esitamisega seotud kahtlused, mis tulenevad lahknevusest Austria isikudokumentidele kantud parandatud nime ja nime vahel, mida ta on kasutanud igapäevaselt 15 aasta jooksul ning mida on kuni kõnesoleva parandamiseni Austrias tunnustatud ja mis on kantud talle Saksamaal välja antud dokumentidele, nagu juhiluba.

69 Euroopa Kohus on varem otsustanud, et iga kord, kui konkreetses olukorras kasutatud nimi ei vasta sellele, mis esineb dokumendis, mis esitatakse isiku tõendamiseks, või kui korraga esitatud dokumentides esinev nimi ei lange kokku, võib selline perekonnanimede lahknevus tekitada kahtlusi selle isiku identiteedis ning esitatud

dokumentide ehtsuses või nendes sisalduvate andmete tõele vastavuses (eespool viidatud kohtuotsus Grunkin ja Paul, punkt 28).

70 Isegi kui see oht ei ole võib-olla nii suur nagu tõsised ebamugavused, mis ähvardasid eespool viidatud kohtuotsuse Grunkin ja Paul aluseks olnud kohtuasjas kõne all olnud last, kujutab põhikohtuasjaga sarnases olukorras konkreetne oht, et tuleb hajutada nimede lahknevusest tulenevaid kahtlusi isikusamasuses, endast asjaolu, mis võib takistada ELTL artiklist 21 tuleneva õiguse kasutamist.

71 Seega kui liikmesriigi ametiasutused keelduvad tunnustamast kõnesoleva riigi kodaniku perekonnanime selle kõigis elementides, nagu see määrati kindlaks teises liikmesriigis, kus mainitud kodanik elab, ja nagu see oli kantud 15 aasta jooksul esimese liikmesriigi perekonnasisuregistrisse, on tegemist ELTL artiklis 21 igale liidu kodanikule tagatud vabaduste piiramisega.

Liidu kodanike liikumis- ja elamisvabaduse piiramise õigustatus

Euroopa Kohtule esitatud märkused

72 Põhikohtuasja kaebuse esitaja arvates eeldab avaliku korra kaalutluste kohaldamine alati seda, et vastava liikmesriigiga oleks piisavalt tihe seos. Tema juhtumil puudub selle riigiga piisavalt tihe seos, kuna põhikohtuasja kaebuse esitaja elukoht on lapsendamisest saadik Saksamaal.

73 Austria, Tšehhi, Itaalia, Leedu ja Slovakkia valitsus väidavad, et kui Euroopa Kohus peab perekonnanime teatavate elementide tunnustamisest keeldumist aadliseisuse kaotamise seaduse alusel liidu kodanike liikumisvabadust piiravaks, õigustavad sellist piiramist objektiivsed kaalutlused ja see on taotletava eesmärgiga proportsionaalne.

74 Eelkõige väidab Austria valitsus, et põhikohtuasjas kõne all olevate sätete eesmärgiks on kaitsta Austria Vabariigi konstitutsiooniõiguslikku identiteeti. Aadliseisuse kaotamise seadus, kuigi see ei ole vabariigi aluspõhimõtet väljendava põhiseaduse osa, on põhimõttelise tähtsusega otsus kohelda kõiki kodanikke seaduse ees formaalselt võrdsena – ühtki Austria kodanikku ei või teistest eristada, lisades tema nimele täiendavaid aadlipredikaate, tiitleid või aunimetusi, mille ainus ülesanne on esile tõsta nende kandjat ja millel ei ole mingit seost tema elukutse või haridusega.

75 Austria valitsus on seega seisukohal, et võimalikud liikumisvabaduse piirangud, mida toob põhikohtuasjas kõne all olevate sätete kohaldamine kaasa Austria kodanikele, on Austria Vabariigi ajalugu ja põhiväärtusi silmas pidades õigustatud. Pealegi ei piira kõnesolevad sätted liikumisvabaduse kasutamist rohkem, kui on vaja eespool mainitud eesmärgi saavutamiseks.

76 Veel väidab Austria valitsus, et see läheks vastuollu Austria avaliku korraga, kui tuleks tunnustada põhikohtuasja kaebuse esitaja perekonnanime, mis vastab tema lapsendaja perekonnanimele naissoovormis ja mis määrati Saksamaal kindlaks Kreisgericht Worbise 24. jaanuari 1992. aasta määrusega. Selline tunnustamine oleks vastuolus Austria õiguskorra põhiväärtustega, eelkõige võrdsuse põhimõttega, mis on ette nähtud põhiseaduse artiklis 7 ja mida rakendab aadliseisuse kaotamise seadus.

77 Tšehhi valitsus väidab, et kuigi Euroopa Kohtu praktika kohaselt võivad isikunimesid puudutavad erinevused liikmesriikide õiguses viia Euroopa Liidu toimimise lepingu rikkumiseni, ei ole see nii kahel juhul ehk siis, kui nime osaks on aadlitiitel, mida isik ei või kanda riigis, mille kodanik ta on, ja siis, kui nimes sisaldub tähistus, mis on vastuolus teise liikmesriigi avaliku korraga.

78 Itaalia ja Slovakkia valitsus leiavad, et isikute vaba liikumise piirang – kui see tuvastatakse – vastab õiguspärasele eesmärgile: järgida põhiseaduse tasandi normi, mis väljendab avaliku korra alla kuuluvat põhimõtet, millel on vabariiklikus korras oluline väärtus. See, et ei ole võimalik registreerida perekonnanime, kui ei jäeta välja aadliseisusele viitavaid elemente, põhineb objektiivsetel kaalutlustel ja on taotletava eesmärgiga proportsionaalne, kuna see on ainus võimalik vahend eesmärgi saavutamiseks.

79 Samamoodi leiab Leedu valitsus, et kui on vaja kaitsta riigi põhiseaduslikke alusväärtusi, nagu riigikeel Leedu Vabariigi puhul või õiguskorra või riigi ülesehituse aluseks olevad põhiväärtused Austria Vabariigi puhul, peab liikmesriigil olema lubatud langetada ise sobivaim otsus isiku perekonnanime kohta ja vajaduse korral parandada teise riigi antud nime.

80 Komisjon märgib, et nimi Fürstin von Sayn-Wittgenstein on saadud Saksamaal seaduslikult, kuigi võib-olla vea tõttu. Pealegi on Austria ametiasutused seda nime juba tunnustanud, isegi kui ka see toimus vea tõttu. Samas tuleb Austria põhiseaduse ajaloo kontekstis võtta arvesse aadliseisuse kaotamise seadust kui rahvusliku identiteedi osa. Selleks et saaks hinnata, kas selle seadusega taotletavad eesmärgid saavad õigustada isikute vaba liikumise piiramist niisugusel juhul, nagu on kõne all põhikohtuasjas, tuleb kaaluda ühelt poolt konstitutsiooniõiguslikku huvi põhikohtuasja kaebuse

esitaja nimest aadliseisusele viitavate elementide kõrvaldamise vastu ja teiselt poolt huvi see 15 jooksul Austria perekonnaseisuregistrisse kantud nimi säilitada.

Euroopa Kohtu vastus

81 Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt on isikute vaba liikumise piirang õigustatud üksnes juhul, kui see põhineb objektiivsetel kaalutlustel ja on siseriiklikus õiguses õiguspäraselt taotletava eesmärgiga proportsionaalne (vt 18. juuli 2006. aasta otsus kohtuasjas C-406/04: De Cuyper, EKL 2006, lk I-6947, punkt 40; 11. septembri 2007. aasta otsus kohtuasjas C-76/05: Schwarz ja Gootjes-Schwarz, EKL 2007, lk I-6849, punkt 94; ning eespool viidatud kohtuotsus Grunkin Paul, punkt 29).

82 Eelotsusetaotluse esitanud kohus ja Euroopa Kohtule märkusi esitanud valitsused on seisukohal, et põhikohtuasjas on objektiivne kaalutlus, millele saab õigustusena tugineda, seotud aadliseisuse kaotamise seadusega, mis on põhiseaduse tasandi norm ning rakendab selles valdkonnas võrdsuse põhimõtet, ja Verfassungsgerichtshofi 2003. aasta kohtupraktikaga.

83 Sellega seoses tuleb tõdeda, et Austria põhiseaduse ajaloo kontekstis võib aadliseisuse kaotamise seadust kui rahvusliku identiteedi osa võtta arvesse, kui kaalutakse ühelt poolt õigustatud huve ja teiselt poolt liidu õiguses tagatud isikute õigust vabalt liikuda.

84 Õigustust, millele tugineb Austria valitsus viitega Austria põhiseaduslikule olukorrale, tuleb tõlgendada kui tuginemist avalikule korrale.

85 Avaliku korraga seotud objektiivsed kaalutlused võivad õigustada seda, et liikmesriik keeldub tunnustamast oma kodaniku perekonnanime sellisena, nagu see on antud teises liikmesriigis (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus Grunkin Paul, punkt 38).

86 Euroopa Kohus on korduvalt märkinud, et avaliku korra mõistet, kui sellega õigustatakse erandit põhivabadusest, tuleb tõlgendada kitsalt, nii et iga liikmesriik ei saaks määrata selle ulatust kindlaks ühepoolselt, ilma Euroopa Liidu institutsioonide poolse kontrollita (vt 14. oktoobri 2004. aasta otsus kohtuasjas C-36/02: Omega, EKL 2004, lk I-9609, punkt 30, ja 10. juuli 2008. aasta otsus kohtuasjas C-33/07: Jipa, EKL 2008, lk I-5157, punkt 23). Sellest tulenevalt saab avalikule korrale tugineda üksnes siis, kui esineb ühiskonna põhihuve ähvardav reaalne ja piisavalt tõsine oht (vt eespool viidatud kohtuotsus Omega, punkt 30 ja seal viidatud kohtupraktika).

87 On siiski tõsi, et konkreetsed asjaolud, mis võimaldavad tugineda avalikule korrale, võivad liikmesriigiti ja eri aegadel olla erinevad. Seetõttu tuleb pädevatele siseriiklikele asutustele jätta aluslepinguga kehtestatud piires kaalutlusruum (vt eespool viidatud kohtuotsus Omega, punkt 31 ja seal viidatud kohtupraktika).

88 Austria valitsus on põhikohtuasjaga seoses märkinud, et aadliseisuse kaotamise seadusega viiakse ellu kõigi Austria kodanike seaduse ees võrdsuse üldpõhimõtet.

89 Vaieldamatult on liidu õiguskorra eesmärgiks tagada võrdsuse põhimõtte kui õiguse üldpõhimõtte järgimine. Seda põhimõtet käsitleb ka põhiõiguste harta artikkel 20. Seega ei ole kahtlust, et võrdsuse põhimõtte järgimise eesmärk on liidu õigusega kooskõlas.

90 Põhivabadust piiravaid meetmeid saab põhjendada avaliku korra kaalutlustega ainult siis, kui need meetmed on vajalikud huvide kaitseks, mille tagamine on meetmete eesmärk, ja ainult niivõrd, kuivõrd eesmärki ei saa saavutada vähem piiravate meetmetega (vt eespool viidatud kohtuotsused Omega, punkt 36, ja Jipa, punkt 29).

91 Euroopa Kohus on sellega seoses täpsustanud, et ei ole tingimata vajalik, et liikmesriigi pädeva asutuse võetud piirav meede vastaks kõigi liikmesriikide käsitlusele sellest, kuidas asjaomast põhiõigust või õigustatud huvi tuleks kaitsta, ning et vastuvõetud sätete vajalikkust ja proportsionaalsust ei saa välistada pelgalt seetõttu, et ühe liikmesriigi valitud kaitsesüsteem erineb teises liikmesriigis rakendatud süsteemist (eespool viidatud kohtuotsus Omega, punktid 37 ja 38).

92 Olgu veel meenutatud, et ELL-i artikli 4 lõike 2 kohaselt austab liit liikmesriikide rahvuslikku identiteeti, mille alla kuulub ka vabariiklik riigivorm.

93 Antud juhul tuleb märkida, et ei tundu ebaproportsionaalne, kui liikmesriik püüab saavutada võrdsuse põhimõtte tagamise eesmärgi, keelates oma kodanikel omandada, omada või kasutada aadlitiitleid või -tunnuseid, mis võivad panna teisi uskuma, et nimekandja kuulub aadliseisusesse. Keeldudes tunnustamast aadliseisusele viitavaid tunnuseid sellise nime puhul, nagu kannab põhikohtuasja kaebuse esitaja, ei tundu Austria perekonnaseisuasutused olevat läinud kaugemale sellest, mis on vajalik nende taotletava põhimõttelise tähtsusega põhiseadusliku eesmärgi saavutamiseks.

94 Neil asjaoludel ei saa pidada liidu kodanike liikus- ja elamisvabadust õigustamatult piiravaks meetmeks seda, kui liikmesriigi ametiasutused keelduvad tunnustamast kõnesoleva riigi kodaniku perekonnanime selle kõigis elementides, nagu see määrati kindlaks teises liikmesriigis, kus mainitud kodanik elab, sel ajal kui ta täisealisena lapsendati selle teise liikmesriigi kodaniku poolt, kui see perekonnanimi sisaldab aadlitiitlit, mis ei ole esimeses liikmesriigis konstitutsiooniõiguse kohaselt lubatud.

95 Järelikult tuleb esitatud küsimusele vastata, et ELTL artiklit 21 tuleb tõlgendada nii, et sellega ei ole vastuolus, et niisugustel asjaoludel nagu põhikohtuasjas võivad liikmesriigi ametiasutused keelduda tunnustamast kõnesoleva riigi kodaniku perekonnanime selle kõigis elementides, nagu see määrati kindlaks teises liikmesriigis, kus mainitud kodanik elab, sel ajal kui ta täisealisena lapsendati selle teise liikmesriigi kodaniku poolt, kui see perekonnanimi sisaldab aadlitiitlit, mis ei ole esimeses liikmesriigis konstitutsiooniõiguse kohaselt lubatud, tingimusel et ametiasutuste poolt sellega seoses võetud meetmed on avaliku korraga seonduvatel põhjustel õigustatud, st need on vajalikud huvide kaitseks, mille tagamine on meetmete eesmärk, ja need on õiguspäraselt taotletava eesmärgiga proportsionaalsed.

Kohtukulud

96 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule märkuste esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (teine koda) otsustab:

ELTL artiklit 21 tuleb tõlgendada nii, et sellega ei ole vastuolus, et niisugustel asjaoludel nagu põhikohtuasjas võivad liikmesriigi ametiasutused keelduda tunnustamast kõnesoleva riigi kodaniku perekonnanime selle kõigis elementides, nagu see määrati kindlaks teises liikmesriigis, kus mainitud kodanik elab, sel ajal kui ta täisealisena lapsendati selle teise liikmesriigi kodaniku poolt, kui see perekonnanimi sisaldab aadlitiitlit, mis ei ole esimeses liikmesriigis konstitutsiooniõiguse kohaselt lubatud, tingimusel et ametiasutuste poolt sellega seoses võetud meetmed on avaliku korraga seonduvatel põhjustel õigustatud, st need on vajalikud huvide kaitseks, mille tagamine on meetmete eesmärk, ja need on õiguspäraselt taotletava eesmärgiga proportsionaalsed.

Allkirjad